08/09/2023

Ο Προκόπης Παυλόπουλος για τις Τουρκικές παραβιάσεις της Συνθήκης της Λωζάνης

/ Επικαιρότητα

Προκόπης Παυλόπουλος*: *Συμπάσχουμε με τους Συνανθρώπους μας στην Θεσσαλία βιώνοντας ειλικρινώς μαζί τους το ανείπωτο δράμα τους. Η Τουρκία παραβιάζει προκλητικώς και την *Συνθήκη της Λωζάνης* ως προς τις Μειονότητες. Απτό παράδειγμα οι εντελώς πρόσφατες ιταμές δηλώσεις του ΥΠΕΞ της Τουρκίας

Σε ομιλία του στην Κόρ**ινθο την Παρασκευή 8 Σεπτεμβρίου 2023, κατά τη** ν εκδήλωση «Μικρασιατικά 2023» που οργάνωσε ο Σύλλογος «Μικρασιατική Στέγη Κορίνθου», με θέμα «Η Συνθήκη της Λωζάνης και το ζήτημα των Μειονοτήτων», ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Ακαδημαϊκός και Επίτιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ κ. Προκόπιος Παυλόπουλος επισήμανε, μεταξύ άλλων, και τα εξής:

« Πριν από κάθε άλλη αναφορά οφείλω να τονίσω -εκφράζοντας, είμαι βέβαιος, όλους μας- ότι συμπάσχουμε, ειλικρινώς και στο ακέραιο, με τους Συνανθρώπους μας στην ευρύτερη Θεσσαλία βιώνοντας μαζί τους το ανείπωτο δράμα τους. Και

ευχόμαστε να τελειώσει, το συντομότερο δυνατό και με τις λιγότερες απώλειες, η νέα αυτή τραγωδία. Η μη αναβολή της σημερινής εκδήλωσης, λόγω της δραματικής αυτής κατάστασης, οφείλεται στο ότι δεν συνδέεται, σε καμμιά περίπτωση, με οιασδήποτε μορφής «*διασκέδαση*» αλλά είναι αφιερωμένη, και δη αποκλειστικώς, στο μείζον Εθνικό Θέμα της πιστής εφαρμογής της Συνθήκης της Λωζάνης και στην απερίφραστη καταδίκη της Τουρκίας για την ωμή παραβίασή της, διαχρονικώς. Παραβίαση, η οποία κατέληξε ως και στον «*αποδεκατισμό* » της πάλαι ποτέ κραταιάς Ελληνικής Μειονότητας στην Κωνσταντινούπολη που, δυστυχώς, αποτελεί βάρβαρη συνέχεια και προέκταση της στυγερής Γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας.

Α. Επανερχόμενος στο θέμα της ομιλίας μου επισημαίνω, προκαταρκτικώς, ότι η Τουρκία συμπεριφέρεται, ιδίως τα τελευταία τρία χρόνια, ως Χώρα που παραβιάζει -εσκεμμένα και κατά συρροήν- με τρόπο εξοφθάλμως προκλητικό το Διεθνές Δίκαιο εν γένει. Τούτο ισχύει πολύ περισσότερο σε ό,τι αφορά τις σχέσεις της με την Ελλάδα για πλειάδα θεμάτων, κυρίως δε σε ό,τι αφορά την ωμή παραβίαση της Συνθήκης της Λωζάνης κατ' εξοχήν για τις Μειονότητες, όπως προκύπτει και από τις τελευταίες ιταμές δηλώσεις του ΥΠΕΞ της Τουρκίας -και μάλιστα ενώπιον του Έλληνα Ομολόγου του- στην Άγκυρα, την 5η Σεπτεμβρίου 2023. Στο σημείο αυτό διευκρινίζεται, ευθύς εξ αρχής, ότι το σημαντικότερο επίτευγμα του Ελευθερίου Βενιζέλου ήταν εκείνες οι ρυθμίσεις της Συνθήκης της Λωζάνης, οι οποίες καθορίζουν ότι η μεν Μειονότητα στην Ελλάδα είναι Θρησκευτική, ήτοι Μουσουλμανική, ενώ η Μειονότητα στην Τουρκία είναι Εθνική, ήτοι Ελληνική. Και με δεδομένο ότι, όπως η Ελλάδα -και όχι μόνο- έχει καταστήσει urbi et orbi σαφές, από την ίδια την νομική φύση της η Συνθήκη της Λωζάνης δεν καταργείται ούτε αναθεωρείται, περαιτέρω συνάγεται, με σαφήνεια, πως οι διατάξεις της ισχύουν και θα ισχύουν, στο ακέραιο, μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών, άρα και έναντι της Τουρκίας. Αυτή δε η διαρκής και αδιάλειπτη ισχύς της Συνθήκης της Λωζάνης επιτρέπει, ανά πάσα στιγμή, να κριθούν αλλά και να συγκριθούν, αντιστοίχως, η στάση της Ελλάδας καθώς και η στάση της Τουρκίας ως προς την εφαρμογή της, από την έναρξη της ισχύος της έως σήμερα.

1. Της Συνθήκης της Λωζάνης προηγήθηκε, πάντοτε στο πλαίσιο της κατά τ' ανωτέρω Συνδιάσκεψης της Λωζάνης, η Σύμβαση περί ανταλλαγής των Ελληνικών και Τουρκικών πληθυσμών -μετά του σχετικού Πρωτοκόλλου- η οποία υπογράφηκε, μεταξύ της Ελληνικής Κυβέρνησης και της Μεγάλης Εθνοσυνέλευσης της Τουρκίας, την 30ή Ιανουαρίου 1923. Κρίσιμες, ως προς το ζήτημα των Μειονοτήτων στην Ελλάδα και στην Τουρκία, είναι οι διατάξεις της ως άνω Σύμβασης που εμπεριέχονται στα άρθρα:

α) 2, σύμφωνα με τις οποίες: «*Δεν θα περιληφθώσιν εις την εν τω πρώτω άρθρω προβλεπομένην ανταλλαγήν: α) οι Έλληνες κάτοικοι της Κωνσταντινουπόλεως, β) οι Μουσουλμάνοι κάτοικοι της Δυτικής Θράκης. Θέλουσι θεωρηθή ως Έλληνες κάτοικοι της Κωνσταντινουπόλεως, πάντες οι Έλληνες οι εγκατεστημένοι ήδη προ της 30ής Οκτωβρίου 1918, εν τη περιφέρεια της Νομαρχίας Κωνσταντινουπόλεως, ως αύτη καθορίζεται δια του νόμου του 1912. Θέλουσι θεωρηθή ως μουσουλμάνοι κάτοικοι της Δυτικής Θράκης, πάντες οι Μουσουλμάνοι οι εγκατεστημένοι εν τη περιοχή ανατολικώς της μεθορίου γραμμής της καθορισθείσης τω 1913 δια της Συνθήκης του Βουκουρεστίου.*

β) 3, σύμφωνα με τις οποίες: «*Οι Έλληνες και οι Μουσουλμάνοι, οι εγκαταλείψαντες ήδη από της 18ης Οκτωβρίου 1912 τα εδάφη, ων οι Έλληνες και Τούρκοι κάτοικοι θέλουσιν αμοιβαίως ανταλλαγή, θα θεωρηθώσι περιλαμβανόμενοι εν τη ανταλλαγή τη προβλεπομένη εν τω 1 άρθρω.*

γ) 5, σύμφωνα με τις οποίες: «*Υπό την επιφύλαξιν των διατάξεων των άρθρων 9 και 10 της παρούσης Συμβάσεως, τα δικαιώματα ιδιοκτησίας και αι απαιτήσεις των εν Τουρκία Ελλήνων ή των εν Ελλάδι Μουσουλμάνων, ουδόλως θέλουσι θιγή συνεπεία της γενησομένης δυνάμει της παρούσης Συμβάσεως ανταλλαγής.*

2. Οι προμνημονευόμενες διατάξεις της Σύμβασης περί ανταλλαγής των Ελληνικών και Τουρκικών πληθυσμών αποτελούν, έκτοτε, αναπόσπαστο τμήμα της Συνθήκης της Λωζάνης, όπως προκύπτει από τις διατάξεις:

α) Του άρθρου 19 της Σύμβασης αυτής, σύμφωνα με τις οποίες: « *Η παρούσα Σύμβασις θα έχη το αυτό κύρος και την αυτήν ισχύν έναντι των ώδε Υψηλών Συμβαλλομένων Μερών, ωσεί περιελαμβάνετο αύτη εν τη Συνθήκη Ειρήνης, ήτις θέλει συναφθή μετά της Τουρκίας. Η ισχύς ταύτης άρξεται αμέσως μετά την επικύρωσιν της ειρημένης Συνθήκης παρά των δυο υψηλών Συμβαλλομένων Μερών».*

β) Του άρθρου 142 της Συνθήκης της Λωζάνης, σύμφωνα με τις οποίες: « *Η συνομολογηθείσα την 30ην Ιανουαρίου 1923 μεταξύ της Ελλάδος και της Τουρκίας ειδική Σύμβασις περί ανταλλαγής των ελληνικών και τουρκικών πληθυσμών θα έχη μεταξύ των δύο τούτων Υψηλών Συμβαλλομένων Μερών την αυτήν ισχύν και κύρος, ως εάν περιελαμβάνετο εν τη παρούση Συνθήκη».*

Β. Από την γραμματική και τελεολογική ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 142 της Συνθήκης της Λωζάνης, οι οποίες καθιστούν αναπόσπαστο μέρος της και τις ρυθμίσεις των διατάξεων των προμνημονευόμενων άρθρων 2, 3 και 5 της Σύμβασης περί ανταλλαγής Ελληνικών και Τουρκικών πληθυσμών της 30ής Ιανουαρίου 1923, συνάγεται, και μάλιστα ανενδοιάστως, ότι:

1. Οι διατάξεις αυτές προέβλεψαν, μεταξύ άλλων, και την ανταλλαγή των Μειονοτήτων.

α) Με την έννοια της αμοιβαίας μετεγκατάστασης Τούρκων υπηκόων, Ελληνικού Ορθόδοξου Θρησκεύματος, στην Ελλάδα και Ελλήνων υπηκόων, Μουσουλμανικού Θρησκεύματος, στην Τουρκία.

β) Όμως, η Συνθήκη της Λωζάνης εξαίρεσε, ρητώς, από την ρύθμιση αυτή τόσο τους Μουσουλμάνους μόνιμους κατοίκους της Δυτικής Θράκης, όσο και, τους Έλληνες μόνιμους κατοίκους της Περιφέρειας της Κωνσταντινούπολης, των Πριγκηπονήσων και των Περιχώρων, εγκατεστημένων στην Τουρκία προ της 30ής Οκτωβρίου 1918.

2. Εκ τούτων συνάγεται, επίσης ανενδοιάστως, και ότι:

α) Οι Μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης συνιστούν αμιγώς *«Θρησκευτική Μειονότητα»* και είναι, κατά πάντα, Έλληνες ως προς την ιθαγένειά τους. Επέκεινα:

α1) Αφενός μπορούν να διεκδικήσουν, με κάθε νόμιμο μέσο, την ακώλυτη άσκηση και όλων, ανεξαιρέτως, των δικαιωμάτων που, κατά το Σύνταγμά μας, το Ευρωπαϊκό Δίκαιο και το Διεθνές Δίκαιο, αναγνωρίζονται στα μέλη Θρησκευτικών Μειονοτήτων. Κυρίως δε τα δικαιώματα, τα οποία σχετίζονται με την Θρησκευτική Ελευθερία και την συνακόλουθη απόρριψη κάθε μορφής αντίθετων προς αυτή διακρίσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν, αμέσως ή εμμέσως, ιδίως σε παραβίαση της αρχής της Ισότητας (άρθρο 4 του Συντάγματος) και των γενικών ρητρών του σεβασμού της αξίας του Ανθρώπου (άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος) και της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητάς του (άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος).

α2) Αφετέρου, όμως, δεν μπορούν να διεκδικήσουν την υπεράσπιση δικαιωμάτων ή έννομων συμφερόντων η οποία, αμέσως ή εμμέσως, θα έθετε εν αμφιβόλω την Ελληνική ιθαγένειά τους. Πολλώ δε μάλλον δικαιωμάτων ή έννομων συμφερόντων που θα ήταν σε θέση, και πάλι αμέσως ή εμμέσως, ν' αλλοιώσουν την φύση της ως αμιγώς Θρησκευτικής Μειονότητας, προσδίδοντάς της χαρακτηριστικά Εθνικής Μειονότητας, π.χ. Τουρκικής Μειονότητας.

β) Οι Έλληνες της Κωνσταντινούπολης, των Πριγκηπονήσων και των Περιχώρων, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν στην Τουρκία προ της 30ής Οκτωβρίου 1918, είναι μέλη αμιγώς Εθνικής Μειονότητας. Επέκεινα, το Κράτος της Τουρκίας:

β1) Δεν νομιμοποιείται, κατ' ουδένα τρόπο, να τους απαγορεύει, αμέσως ή εμμέσως, την καθ' οιονδήποτε τρόπο επίκληση της Ελληνικής τους καταγωγής και την υπεράσπιση των κάθε είδους δικαιωμάτων ή και έννομων συμφερόντων, τα οποία συνδέονται, καθ' οιονδήποτε τρόπο, με την ως άνω επίκληση.

β2) Επίσης δεν νομιμοποιείται, και πάλι κατ' ουδένα τρόπο, να προβαίνει, με απώτερο σκοπό την «*στόχευση*» της Ελληνικής τους καταγωγής, σε διακρίσεις ή, a fortiori, σε διώξεις εις βάρος τους κατά την άσκηση των κάθε είδους δικαιωμάτων, τα οποία τους αναγνωρίζει το Σύνταγμα της Τουρκίας και, κυρίως, το Διεθνές και το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, καθ' ό μέτρο τούτο επηρεάζει εν προκειμένω και την Έννομη Τάξη της Τουρκίας, λόγω των Ευρωπαϊκών της δεσμεύσεων κατά την, όποια έως σήμερα, ενταξιακή της πορεία και προοπτική.

Όλες αυτές τις –σαφέστατες ως προς το γράμμα και το πνεύμα τους-διατάξεις της Συνθήκης της Λωζάνης αγνόησε με τις ως άνω δηλώσεις του ο ΥΠΕΞ της Τουρκίας, για πολλοστή φορά όπως προεκτέθηκε, δίχως κανένα ενδοιασμό και, φυσικά, δίχως έστω και στοιχειώδες νομικό επιχείρημα. Ιδού το «*επίμαχο* » απόσπασμα των δηλώσεών του αυτών, που ευθέως θέτουν ζήτημα «*τουρκικής μειονότητας*»: «*Ως ένα σημαντικό θέμα της ατζέντας μας αξιολογήσαμε τα προβλήματα των ομογενών μας που ζουν στην Ελλάδα. Έχουμε ήδη εφαρμόσει θετικές ενέργειες για τις μειονότητες που ζουν στη χώρα μας. Την ίδια εποικοδομητική θέση περιμένουμε και για τους ομογενείς μας.*» Υπό τις συνθήκες αυτές -τις οποίες εντείνει το απύθμενο θράσος του ΥΠΕΞ της Τουρκίας να μιλάει για σεβασμό της Τουρκίας προς τις μειονότητες που ζουν στην Τουρκία, όταν είναι τοις πάσι, και διεθνώς, γνωστό το πώς «*αποδεκάτισε*» η Τουρκία την πάλαι ποτέ κραταιά Ελληνική Μειονότητα της Κωνσταντινούπολης- ναι μεν ο διάλογος με την Τουρκία πρέπει να συνεχισθεί προκειμένου ν' αφαιρεθεί από αυτήν κάθε επιχείρημα περί δήθεν «*αδιαλλαξίας*» της Ελλάδας. Πλην όμως είναι επιβεβλημένο να διευκρινισθεί, ευθύς εξ αρχής, πως η Ελλάδα δεν είναι διατεθειμένη, ούτε κατά κεραία, να συζητήσει ζητήματα που θέτει η Τουρκία κατ' εξόφθαλμη παραβίαση του Διεθνούς Δικαίου. Όπως είναι και το ζήτημα της ερμηνείας και εφαρμογής

της Συνθήκης της Λωζάνης γενικώς, προεχόντως δε το ζήτημα της ερμηνείας και εφαρμογής των διατάξεών της ως προς την αμιγώς Θρησκευτική Μουσουλμανική Μειονότητα στην Ελληνική Θράκη. »